

Exposition 'Momentum' – Ghent (B), 15/05/2015 till 21/06/2015

Alex De Bruycker — MOMENTUM

Beste aanwezigen/Beste Alex en Hermine, bedankt voor deze uitnodiging

Alex, We studeerden samen ingenieurswetenschappen.

Vijfentwintig jaar later vinden we elkaar onverwachts terug via de kunst. Als autodidact ontwikkelde je ondertussen talent als fotograaf en je vroeg me iets over je werk te schrijven. Ik stemde toe, zonder veel foto's van je te hebben gezien. Iets had me aangesproken in de reeks zeezichten die je me per mail had toegestuurd en die je hier nu in de Galerie toont. Wat was het precies? Ik vermoed dat het de poëtische en ongrijpbare sfeer was die van de beelden uitging. De verpletterende stilte of desolaatheid, het verlies van het besef van tijd, misschien. Nadien was het deze ongewone ervaring van tijd die me bleef bezighouden. De titel van de tentoonstelling 'Momentum' verwijst hier ontegensprekelijk naar. Daar wil ik het dus straks over hebben.

Maar eerst nog even iets algemeen over je werk. Toen ik je foto's in hun fysieke gedaante zag in de galerie, werd ik gefascineerd door het picturale en plastische karakter ervan. Hoewel de beelden met een digitaal fototoestel zijn gemaakt, hebben ze toch een heel sterk schilderkunstig karakter. Waardoor het kijken naar je werk, niet alleen een sterk visuele, maar ook een erg tactiele ervaring teweegbrengt.

Je vertelde me dat je werk draait rond het vastleggen van stemmingen. Om stemmingen te capteren benader je architecturale omgevingen en natuurlandschappen op een heel eigen manier. Zwart-wit fotografie blijkt daarbij het geschikte medium voor jou en geïnspireerd door het werk van de Amerikaanse fotograaf Cole Thompson, kies je heel bewust voor sterke zwart-wit contrasten en lange belichtingstijden. Net als Cole Thompson ben je aangesproken door de verleidelijke en dramatische schoonheid die zwart-wit contrasten kunnen oproepen. Bovendien besteed je ook bijzondere zorg aan de

presentatie van je werk. Je ontwierp zelf je kaders voor deze reeks foto's, die een soort kijkdooseffect genereren. Foto en kijkdoos horen samen. Het geheel is af.

En nu wil ik terugkomen bij de tijdservaring die je werk evoceert en die vervat zit in de titel van de tentoonstelling, 'Momentum'. Dit Latijnse woord betekent in Van Dale het 'beslissend ogenblik': het moment dat uitermate geschikt is om iets te ondernemen of om iets door te zetten. In de mechanica is het ook een maat voor het rotatie-effect van een kracht.

Het woord lijkt op voortreffelijke wijze de kunst van Alex De Bruycker maar ook die van Virginie Besengez samen te vatten. Ook al werken beide kunstenaars met een verschillend medium: de ene met fotografie, en de andere met keramiek. Beiden maken werk dat je kan lezen als een bundeling van goed beheerste krachten op het juiste moment. Materie, vorm, techniek en inhoud zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: Al die dingen vallen samen in werken die af zijn en schoonheid reveleren.

Wat nu de tijdservaring betreft in het werk van Alex, spelen verschillende zaken een beslissende rol: de opnametijd, de tijdsduur tijdens de verschillende productiefasen van de foto, het spel met licht en de kadrage van het landschap. Dit heeft allemaal effect op de specifieke tijdservaring die de toeschouwer ondergaat.

De foto-opnames van Alex zijn namelijk allesbehalve vluchtig genomen snapshots. Het is eerder het tegendeel. Zijn opnames duren vaak 6 minuten. Door het licht te filteren en te blokkeren kan hij zijn diafragma zeer lang laten openstaan. Dit leidt tot opnames die de tijd precies lijken te absorberen of op te slaan. Wat onbeweeglijk is in beeld, verschijnt scherp en gedetailleerd. Het wordt als het ware nog robuuster in zijn monumentaliteit en onbeweeglijkheid. Wat beweeglijk is, wordt wazig en onscherp. Zo ontstaan momenten met eeuwigheidswaarde.

Toen ik op zoek ging naar een verklaring voor 'Momentum' in de filosofie, kwam ik vanzelf uit bij twee recente boeken van de Nederlandse filosofe Joke J. Hermsen. 'Stil de tijd' uit 2011 en 'Kairos' uit 2014 waarin ze het beslissend moment op een relevante wijze in verband brengt met creativiteit.

In haar boek 'Stil de Tijd' houdt Hermsen een pleidooi voor 'rust en aandacht' als belangrijke voorwaarden voor creativiteit en helder nadenken. In 'Kairos' leren we dat het streven naar rust en aandacht in een druk, dagelijks leven echter niet voldoende zijn om bezield te leven. Essentieel is dat we na de rust weer in beweging komen en op het geschikte ogenblik in actie treden. Want, We kennen volgens haar allemaal wel 'Chronos' zeer goed, de lineaire, meetbare tijd, maar we zijn 'Kairos', de god van het geschikte ogenblik vergeten. Dit is jammer, stelt zij, omdat het juist deze tijdervaring is, die ons onverwachte kansen en inzichten biedt, om iets te creëren of te materialiseren. Om iets te creëren is inspiratie alleen dus niet voldoende. We moeten de inspiratie ook leren verzilveren op het juiste moment.

Ook Nietzsche schreef over het 'Momentum' in zijn boek 'Voorbij goed en kwaad' uit 1886 . Hij ervoer het momentum als een 'grote kracht' (...) die vrijwillig bleef stilstaan voor het mateloze en onbegrensde'. Toen ik dit las, kwamen onvermijdelijk de desolate, ongrijpbare zeezichten van Alex in mijn gedachten op. Alex staat duidelijk open voor inspiratie én voor het Momentum. Maar dat doet ook Virginie Besengez.

Hoe kunnen we nu in dialoog gaan met deze werken?

Het werk van Alex en Virginie draagt de potentie in zich om de toeschouwer te fascineren en te grijpen, zodat je als vanzelf in die andere tijdsbeleving terecht komt.

Ik zie hun werk dan ook als een persoonlijke uitnodiging om me uit de chronologische tijd los te rukken, een uitnodiging om stil te staan en te ontsnappen aan het hectische ritme waarin we leven.

Ik dank u voor de aandacht en wens u allen een aangename ontmoeting toe met hun werk.

Isabelle De Baets, 15 mei 2015